

Ja

Zaaknummer: 164802 - 1152711

Onderwerp: Tijdelijk Beleidsregels TONK	B&W procedure	AdjS	S	B	W	W	W	W
	Behandelen							

Advies

- De Beleidsregels TONK Huizen 2021 vaststellen per 2 maart 2021;
  - het percentage inkomensterugval in te stellen op >35%;
  - een staffel te hanteren voor de woonquote (verhouding inkomen en woonlasten);
  - de tegemoetkoming vanuit de TONK vast te stellen op €900 per huishouden;
  - de vermogensgrens in te stellen op €6.295,00 voor een alleenstaande en €12.590,00 voor gehuwden conform de Participatiewet, artikel 34 lid 3;
  - publicatie beleidsregels na besluitvorming.
- De uitvoeringskosten ad € 66.560,00 verdelen over de HBEL-gemeenten naar rato van het aantal aanvragen en het Huizer aandeel van € 48.589 dekken uit de voorlopige rijksbijdrage TONK van € 494.700.
- De totale geschatte uitkering TONK (op basis van € 900 per huishouden) van maximaal € 630.000 dekken uit de resterende rijksbijdrage van € 446.111 en voor het tekort van maximaal €183.889 er vooraansnog vanuit gaan dat dit wordt gedekt uit de definitieve rijksbijdrage TONK, maar dat het risico op een resterend tekort aanwezig is.
- De regeling TONK te verwerken in de begroting via de eerstkomende begrotingsactualisering.

Beslissingsdatum: [Klik hier](#)

Openbaar: Ja- passief		RIS: Ja	Fk: O. van Rossum, Oemnia Laassel, PBFA, Jeroen Bigot, Petra Filius, Mascha Konst.	
Auteur	: Battoul Rachak	Port. Houder Rebel	Commissiebehandeling	Raadsbehandeling
Datum	: 17 maart 2021			
Afdeling	: MZ/ONT	Behandelaar BR		
Geheime bijlagen aanwezig: Nee		Vert:		

Akkoord team(project)leider:	Akkoord afdelingshoofd 	Mede geadviseerd door:			
		Paraaf af	FIN/OR Zie mail	Klik hier	Klik hier

Toelichting

Aanleiding

Door de kabinetsmaatregelen tijdens de coronacrisis hebben veel huishoudens te maken met een plotselinge, onvoorzienbare en onvermijdelijke terugval in hun inkomsten. Het kan gaan om ondernemers die hun bedrijfsactiviteiten door de lockdown niet meer kunnen uitvoeren. Maar ook om mensen in loondienst die hun baan zijn kwijtgeraakt, of minder uren kunnen maken. Het kabinet heeft in de diverse steunpakketten maatregelen genomen om deze huishoudens te ondersteunen. In de praktijk bieden de bestaande voorzieningen nog voor veel huishoudens onvoldoende ondersteuning. Inwoners die voorheen een goed salaris gewend waren, en hun vaste lasten op dat salaris hadden ingesteld, komen nu moeilijk rond. De noodzakelijke vaste lasten blijven doorlopen en kunnen niet op korte termijn worden teruggeschroefd. Zij lopen daardoor het risico op het opbouwen van schulden. Het kabinet heeft voor die huishoudens de Tijdelijke Ondersteuning van Noodzakelijke Kosten (TONK) in het leven geroepen met een bijbehorend budget van 260 miljoen euro. De regeling valt onder de Participatiewet en is een vorm van bijzondere bijstand. Uit dit budget moeten zowel de kosten voor de regeling als de uitvoeringskosten betaald worden. Het kabinet roept gemeenten op om ruimhartig om te gaan met de aanvragen voor de TONK regeling. Uit de bijdrage van het Rijk is de verwachting dat zelfs een sobere regeling financieel lastig uit te voeren zal blijken. Onder het kopje Financiën beschrijven we een twee scenario's. En onder Alternatief geven we een alternatief uitkeringsbedrag TONK om een (eventueel) tekort te voorkomen. Er zal rekening moeten worden gehouden met een (sterke) overschrijding van de budgetten. Er worden voor de TONK géén nadere centrale regels vastgesteld. Dit betekent dat iedere gemeente zelf bepaalt hoe de regeling er lokaal uit komt te zien. Er moeten daarvoor beleidsregels TONK worden opgesteld. Dit is een bevoegdheid van het college.

Kaders:

De regeling valt onder de Algemene wet bestuursrecht en de Participatiewet.

Argumenten

Achtergrondinformatie

In dit collegevoorstel zijn de overwegingen opgenomen op basis waarvan de lokale keuzes gemaakt zijn met betrekking tot de uitvoering van de TONK in Huizen (Blaricum/Eemnes/Laren). Het Rijk heeft de regeling ingestoken als een ruimhartige vorm van bijzondere bijstand, die is bedoeld om inwoners tegemoet te komen die te maken hebben met een inkomensdaling door Corona, en die hoge woonlasten hebben in verhouding met hun actuele inkomen. Het is aan het college om hierin keuzes te maken die recht doen aan de financiële situatie van de doelgroep, maar ook aan het beschikbare budget voor deze regeling.

Het Rijksbudget TONK is onvoldoende om een substantiële vergoeding te verstrekken voor de gehele doelgroep. Er is een aantal variabelen die de regeling soepeler of strenger maken. Daarnaast kan besloten worden om het budget met eigen middelen te verhogen. De keuzes die gemaakt moeten worden zijn:

- Hoe groot moet de inkomensdaling zijn (en daarmee bepaal je ook wie in aanmerking komt voor de TONK);
- Hoe hoog moeten de woonlasten zijn in verhouding tot het huidige inkomen;
- Welke grens houden wij aan met betrekking tot eigen vermogen;
- Hoe hoog is het bedrag dat wij verstrekken per huishouden;
- Willen wij eigen middelen inzetten bovenop de middelen die we hiervoor van het Rijk krijgen om de TONK regeling te financieren, en zo ja, hoeveel?

We krijgen van het Rijk één bedrag voor de uitvoeringskosten en voor de kosten van de TONK zelf. De regeling dient daarom zo simpel en uitvoerbaar mogelijk gemaakt te worden om de druk op de uitvoering zo laag mogelijk te houden. Uitvoerbaarheid van de regeling heeft daarom naast de inhoudelijke keuzes ook meegewogen bij het opstellen van de beleidsregels.

Inschatting doelgroep

Wij willen hier benadrukken dat een goede inschatting onmogelijk is, omdat we niet over gegevens beschikken van inkomensdaling en van vaste lasten van huishoudens. Dit is een landelijk probleem waar iedere gemeente mee worstelt. We moeten het daarom doen met een grove schatting op basis van gegevens van de TOZO, de WW. De instroom in de bijstand hebben we niet opgenomen. Inwoners die een bijstandsuitkering toegekend hebben gekregen, vallen onder de reguliere regeling Bijzondere Bijstand. Als we uitgaan van een eenmalige uitkeringsbedrag TONK van €900,00 per huishouden komen we tot een tweetal scenario's. We kunnen met het geschatte Rijksbudget ca. 654 aanvragen TONK in de HBEL toekennen. Hierin zijn de uitvoeringskosten meegenomen. Dit is het meest gunstige scenario. Wanneer we echter als uitgangspunt de instroom TOZO en WW nemen dan komen we op anderhalf keer zoveel aanvragen TONK. En omdat de TONK een open einderegeling is, zou bij dit scenario het Rijksbudget TONK niet toereikend zijn en ontstaat er een tekort. Beide scenario's is nader uitgewerkt onder het kopje financiën.

Om uitvoering te geven aan de TONK zijn beleidsregels nodig

Het Rijk heeft de TONK regeling op hoofdlijnen vorm gegeven. Het is aan de gemeenten zelf om beleidsregels op te stellen om de regeling uit te voeren.

We hanteren een inkomensterugval van >35% om aanspraak te kunnen maken op de TONK

Het instellen van een minimale inkomensterugval is een manier om de doelgroep af te bakenen. Een terugval van meer dan 35% van het huishoudinkomen is een forse daling. We bereiken hiermee de groep die zwaar tot zeer zwaar getroffen is door Corona. We sluiten hiermee de groep uit die in de WW terecht is gekomen. Deze groep heeft meestal te maken met een inkomensdaling van 30%. Door deze groep uit te sluiten houden we de TONK regeling behapbaar qua aantallen, en kunnen we de beschikbare middelen besteden aan de groep die het zwaarst getroffen is.

We hanteren een staffel voor de woonquote om te beoordelen of iemand tot de doelgroep behoort

De grootste kostenpost in een huishouden zijn vaak de woonlasten. Op woonlasten kun je niet op korte termijn besparen. Je huur of hypotheek moet iedere maand betaald worden, en verhuizen is niet van de ene op de andere dag geregeld. Het kwijtraken van een woning vanwege betaalachterstanden is voor zowel de inwoner als voor de maatschappij een kostbare aangelegenheid, nog los van de stress die het veroorzaakt. Het is ons er dus veel aan gelegen dat inwoners hun woonlasten kunnen blijven betalen. In een normale situatie besteden mensen gemiddeld zo'n 30-40% van hun inkomen aan woonlasten (bron: CBS). Voor huurders ligt het percentage iets hoger dan voor woningeigenaren. Bij een plotselinge daling van het inkomen stijgt het percentage dat aan woonlasten besteed wordt. Om te beoordelen of iemands woonlasten te hoog zijn in verhouding met het inkomen, hebben wij een staffel opgesteld. De staffel staat weergegeven in de tabel hieronder. De tabel geeft aan welke grens wij hanteren om in aanmerking te komen voor de TONK. Bij een netto inkomen van bijvoorbeeld €2.500 vinden wij woonlasten van maximaal 40% (dus €1.000) acceptabel voor een alleenstaande. Voor een gezin gaan we uit van 35% (dus €875). Indien de woonlasten hoger zijn dan deze grens, komt deze persoon in aanmerking voor de TONK (mits diegene ook aan de andere voorwaarden voldoet).

Netto inkomen januari 2021	Alleenstaande	Gezin
t/m € 2.500	>40%	>35%
t/m € 3.500	>45%	>40%
t/m € 4.500	>50%	>45%
t/m € 5.500	>55%	>50%
< € 5.500	>60%	>55%

Tabel Staffel Woonquote

In de tabel wordt rekening gehouden met het netto gezamenlijk inkomen in januari 2021 van de aanvrager (inclusief partner). Hoe hoger het inkomen, hoe meer speelruimte iemand heeft om met kostenposten te schuiven. We rekenen naar mate het inkomen hoger wordt met een hoger percentage dat aan woonlasten

besteed moet worden. Onder woonlasten rekenen wij kale huur, servicekosten en kosten voor de VVE, of hypotheek rente en aflossing. We houden geen rekening met de hypotheekrenteaftrek.

Als een huishouden aan de voorwaarden voldoet, vergoeden wij €150 per maand voor de periode van 6 maanden (1 januari 2021 tot en met 30 juni 2021).

De TONK regeling zal in de meeste gevallen niet kunnen voorzien in de daadwerkelijke tekorten die mensen hebben voor het betalen van hun woonlasten. Rekening houdend met de ingeschatte doelgroep komen wij uit op een bedrag van €150 per maand per toegekende aanvraag. Dat betekent een bedrag van €900 per toegekende aanvraag en wordt in één keer uitgekeerd. Uiteraard zal een bijdrage van €150 per maand niet kostendekkend zijn. Van inwoners wordt verwacht dat zij een deel van de lasten nog wel zelf kunnen betalen. Doordat we het vangnet van de WW, TOZO en bijstandsuitkering hebben, gaan we ervanuit dat iedereen in principe een inkomen heeft op minimaal bijstandsniveau (dat kan een uitkering zijn, of een inkomen uit loondienst of onderneming).

Door de vermogensgrens vast te stellen op €6.295,00 voor een alleenstaande en €12.590,00 voor gehuwden sluit je mensen uit van de TONK die over voldoende eigen middelen beschikken om hun woonlasten te blijven betalen

Voor de vermogensgrens wordt aangesloten bij de vermogensgrenzen zoals opgenomen in de Participatiewet voor de bijzondere bijstand (€ 6.295 voor een alleenstaande en €12.590 voor gehuwden). Onder vermogen vallen alleen middelen waar direct over beschikt kan worden, zoals spaargeld, bitcoins en aandelen. Zakelijk vermogen en vermogen dat in de eigen woning zit worden niet meegeteld, omdat het veelal ondernemers betreft die voor de TONK in aanmerking komen.

De bijdrage van het Rijk is onvoldoende om een goede TONK regeling te kunnen financieren

Naar verwachting ontvang de gemeente Huizen ongeveer €494.700 en de BEL-gemeenten €225.860 van het Rijk voor de TONK regeling. Uitgaand van een eenmalige uitkering van €900 per huishouden kunnen we met het totale Huizer budget, na aftrek van uitvoeringskosten, 496 aanvragen toekennen. De doelgroep die in aanmerking komt is waarschijnlijk minimaal anderhalf keer zo groot. Je kunt dan het bedrag per huishouden omlaag bijstellen, maar dan is het eigenlijk geen serieuze regeling meer te noemen. De regeling is bedoeld om inwoners bij te staan die hun woonlasten moeilijk kunnen betalen.

Een vermogensgrens is lastig uitvoerbaar en het Rijk heeft opgeroepen geen vermogensgrens in te stellen

Het toetsen van het eigen vermogen is niet altijd simpel. Zeker bij een ondernemer lopen privé en zakelijk vermogen vaak door elkaar. Om de beschikbare middelen zo eerlijk mogelijk te verdelen willen we toch een vermogensgrens aanhouden. Anders kunnen ook inwoners met een (hoog) eigen vermogen aanspraak maken op deze regeling. In die gevallen waarin het vermogen lastig te beoordelen is omdat het om een ondernemer gaat, kan informatie worden ingewonnen bij het Bureau Zelfstandigen van de gemeente Hilversum. Het Rijk roept op om geen vermogensgrenzen te hanteren. Dat is gezien het beschikbare budget niet realistisch.

Alternatieven

Het betreft uitvoering geven aan een (tijdelijke) wettelijke taak en het is een open einde regeling. We kunnen geen budget plafond instellen voor de regeling TONK. Om het eventuele tekort op de TONK zo laag mogelijk te houden kan er wel voor worden gekozen om een lager uitkeringsbedrag vast te stellen dan de nu voorgestelde €900,00 per huishouden. Door een lager uitkeringsbedrag per huishouden vast te stellen wordt een (mogelijk) tekort op de TONK voorkomen, maar dan is het eigenlijk geen serieuze regeling meer te noemen.

Financiën

Voor de TONK wordt vooralsnog €260 miljoen extra aan het gemeentefonds toegevoegd. De bedragen die per gemeente worden uitgekeerd zijn nog (steeds) niet bekend. Hieronder de naar schatting te ontvangen bedragen per gemeente. Ook is meteen de berekening per gemeente gemaakt wat betreft de uitvoeringskosten, uitgaande van 1,78 extra fte (2 x 32uur) voor de uitvoering TONK. Vanuit het rijksbudget moeten namelijk ook de uitvoeringskosten worden bekostigd.

Gemeente	Budget TONK excl. uitv.kosten	Uitv. Kosten	Netto TONK budget
Huizen	€ 494.700	€ 48.589	€ 446.111
Blaricum	€ 71.140	€ 6.257	€ 64.883
Eemnes	€ 59.480	€ 4.925	€ 54.555
Laren	€ 95.240	€ 6.789	€ 88.451
Totalen	€ 720.560	€ 66.560	€ 654.000

Met ingang van maart wordt 0,89 fte ingezet voor de uitvoering van de TONK. Op basis van de werkelijke aantallen aanvragen die zullen binnen komen (in maart en april) wordt beoordeeld of extra inzet van nogmaals 0,89 fte nodig is. Hieronder zijn de verwachte inkomsten en uitgaven weergegeven. Omdat we niet kunnen berekenen hoe groot onze potentiële doelgroep is, is de berekening van het aantal aanvragen gebaseerd op schattingen. In het overzicht Scenario I hebben we berekend hoeveel aanvragen we kunnen toekennen bij een TONK-uitkering van €900,00 per huishouden. Daarbij maken we een onderscheid in bruto en netto. Het netto rijksbudget is het budget na aftrek van de uitvoeringskosten en derhalve beschikbaar is voor toekenningen.

Scenario I				
Gemeente	Rijksbudget TONK bruto	Uitvoeringskosten	Rijksbudget TONK netto	Netto toekenningen
Huizen	€ 494.700	€ 48.589	€ 446.111	496
Blaricum	€ 71.140	€ 6.257	€ 64.883	72
Eemnes	€ 59.480	€ 4.925	€ 54.555	60
Laren	€ 95.240	€ 6.789	€ 88.451	98
Totalen	€ 720.560	€ 66.560	€ 654.000	654

In het overzicht Scenario II* verwachten we meer aanvragen dan er aan Rijksbudget beschikbaar is, dus ontstaat in het slechtste geval een tekort op de TONK. Inclusief de uitvoeringskosten komen we tot een negatief resultaat (dus een tekort) bij alle gemeenten in de HBEL.

Gemeente	Verwachte aanvragen TONK	Verwachte toekenningen TONK	Rijksbudget TONK netto	Negatief resultaat/tekort
Huizen	850	700	€ 446.111	€ 183.889
Blaricum	280	236	€ 64.883	€ 147.517
Eemnes	190	160	€ 54.555	€ 89.445
Laren	330	275	€ 88.451	€ 159.049
Totaal	1.650	1.371	€ 654.000	€ 579.900

*Met betrekking tot het hier gepresenteerde tekort (o.b.v. € 900 per huishouden) is sprake van een grote mate van onzekerheid. Het is lastig te voorspellen wie en hoeveel inwoners de aanvraag gaan doen. Er wordt uitgegaan van maximale aantallen welke mede gebaseerd zijn op de toekenningen TOZO.

Brief minister

Minister Koolmees heeft in zijn brief van 25 februari jl. aan gemeenten aangegeven dat gemeenten zich geen zorgen hoeven te maken over de financiën en verantwoording voor de uitvoering van TONK op basis van de doelstelling van de regeling. In de brief staat o.a. het volgende opgenomen: *“Daarnaast wil ik met deze brief uw mogelijke zorgen over de toereikendheid van het budget wegnemen. Het kabinet wil niet dat gemeenten financiële risico’s lopen bij de uitvoering van de TONK.”* .. *“Omdat we op voorhand niet precies weten hoeveel mensen voor TONK in aanmerking zullen komen en voor welk bedrag zij steun nodig zullen hebben, is het ook onduidelijk hoeveel budget nodig is om de TONK uit te voeren. Voor TONK is tot dusver 130 miljoen euro beschikbaar gesteld voor toekenningen en uitvoeringskosten. Een eerste tranche van 65 miljoen wordt zo snel mogelijk via het gemeentefonds verdeeld op basis van de verdeelsleutel armoede- en schuldenbeleid. Voorafgaand aan toekenning van de tweede tranche zal een weegmoment plaatsvinden, waarbij gekeken wordt naar de ontwikkelingen rondom de maatregelen tegen Corona en de eerste inzichten over het gebruik*

van de TONK-regeling. Een bijstelling van het budget passend bij deze inzichten zal dan indien nodig plaatsvinden.”

Dit impliceert dat de rijksbijdrage TONK straks wordt vastgesteld op basis van de werkelijke landelijke kosten TONK. Inmiddels heeft het ministerie (dd. 12 maart jl.) besloten het budget voor de TONK te verdubbelen van € 130 naar € 260 miljoen. Daarmee is echter nog steeds niet duidelijk in hoeverre de hier voorgestelde toekenning van € 900 per huishouden zal worden gecompenseerd door het rijk. Het gepresenteerde tekort van €183.889 betreft een worst-case-scenario, waarbij uitgegaan wordt van een maximaal aantal toekenningen en geen enkele aanvullende compensatie vanuit het rijk. Daarnaast mag ook worden verwacht dat het instellen van een vermogensgrens een dempend effect heeft op het aantal toekenningen. Mocht er een tekort ontstaan dan zal voor de dekking hiervan ook naar mogelijkheden worden gekeken binnen de ontvangen rijksmiddelen voor coronacompensatie. Een eventueel resterend tekort zal uiteindelijk ten laste komen van het begrotingsresultaat 2021 aangezien de reserve sociaal domein geen dekking meer biedt.

Uitvoering en evaluatie

Omdat de TONK is gebaseerd op de wetgeving van de bijzondere bijstand, beleggen wij de uitvoering in het team dat normaal gesproken de bijzondere bijstand uitvoert. Zij hebben de meeste kennis in huis op het gebied van het beoordelen van dergelijke aanvragen. Na besluitvorming door het college zal in maart 0,89 fte worden ingehuurd. Er wordt wekelijks bijgehouden hoeveel aanvragen TONK worden gedaan en waar nodig direct opgeschaald om extra capaciteit aan te trekken.

Communicatie

Via de website van de gemeenten wordt gecommuniceerd dat de TONK regeling wordt uitgevoerd binnen de HBEL. Na vaststelling van dit collegebesluit worden de beleidsregels gepubliceerd en komen er meer details over de regeling op de site van de gemeente te staan. Ook kan het aanvraagformulier worden opgevraagd.

Aanvragen kunnen naar verwachting vanaf half maart ingediend worden.

De commissie SD wordt over de uitvoering van de TONK via een mededeling van de portefeuillehouder geïnformeerd.

Nb. Brief Nationale Ombudsman

In de bijlage treft u naast de brief van de minister Koolmees, ook een brief aan van de Nationale Ombudsman waarin wordt opgeroepen om vooral de toegang tot ondersteuning bij schulden voor o.a. ondernemers laagdrempelig te houden dan wel in te richten. De TOZO, de TONK, Schuldhulpverlening, ondersteuning bij (her)oriëntatie arbeidsmarkt en de andere Corona-maatregelen komen allemaal samen en gemeente zal deze de komende periode steeds meer in samenhang (dus integraal) moeten benaderen en aanpakken.

Maatschappelijk Beleid

Battoul Rachak

Bijlage(n)

1. Beleidsregels TONK Huizen 2021
2. Brief minister Koolmees aan B&W dd. 25-02-2021
3. Brief Nationale Ombudsman aan B&W dd. 25/2/2021